І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 228. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го ГРУДНЯ 1964 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 8, 1964 No. 228 VOL. LXXI.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ПЛЯНУЄ БІЛЬШИХ ЗМІН В ДЕПАРТАМЕНТІ ОБОРОНИ

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що президент Джансон не плянує переводити більші зміни в Департаменті Оборони, коли в січні найближчого року почне урядувати в новій каденції в Вілому Домі. Секретар оборони Роберт МекНамара є між тими членами Президентового кабінету, яких Президент просив, щоб залишилися на своїх становищах, і який погодився далі працювати. Президент хвалив за це МекНамару в суботу 5-го грудня під час відзначення Медалею Чести капітана Роджера Г. С. Донлона за хоробрість у В'єтнамі, кажучи, що деякі вищі урядовці думають про вищі платні в приватних агенціях, а не про службу цій країні. Але секретар армії Стіфен Ейлс вже заявив, що він плянує залишити своє становище та вернутися до адвокатури. Він плянував відійти з урядового становища ще в 1963-му році, але на просьбу Президента залишився досі, і за це уряд йому дякував. У військовій частині Департаменту Оборони відходить на емеритуру шеф штабу летунства генерал Куртіс ЛеМей з днем 1-го лютого. Його місце мав би зайняти віце - шеф штабу летунства генерал Джан МекКонелл. Були поголоски, що мав би відійти зі свого становища секретар летунства Юджін М. Цукерт, але виявляється тепер, що він залишиться на своєму пості. Не відійде з Пентагону і заступник секретаря оборони Сайрус Р. Венс. МекНамара був директором Фордової Компанії, але він напевно залишається на своєму пості, поки не буде схвалений Конгресом оборонний бюджет, це значить до липня 1965. Плянує залишити свій пост директор Центральної Розвідчої Агенції Джан МекКон, і його становище зайняв би теперішній заступник секретаря оборони Венс. В Департаменті Оборони не є обсаджений пост Головного Дорадника від липня ц. р. Це становище мав би зайняти Адам Ярмолінскі. Ходять поголоски, що секретар фльоти Пол Г. Ніці мав би перейти до Державного Департаменту, де мають бути більші зміни в найближчому році.

Президент Джансон відзначив першого американця за хоробрість у В'єтнамі

Вашингтон. — Президент в суботу 5-го грудня відзначив найвищою відзнакою за хоробрість першого американського бойовика на в'єтнамському фронті 30-річного капітана армії Роджера Г. С. Донлона. Вішаючи йому Медалю Чести на шиї Президент сказав: „Це є горда хвилина для всіх американців, бо той, хто міг би думати, що ми не виконуємо наші зобов'язання у В'єтнамі, — може знайти нову силу і нову рішучість в акціях цього хороброго чоловіка та його колеґів в армії, що далеко від нас". При цій нагоді в часі церемонії в Білому Домі Президент гостро виступив проти тих, хто не може опертися примані золота, не хоче служити батьківщині за меншу винагороду. Гадають, що Президент мав на думці тих, які залишили недавно урядову службу, бо вона менше платна, як та, яку вони мажуть займати в приватних компаніях. Президент хвалив секретаря оборони Роберта МекНамару, колишнього президента Фордової Моторової Компанії як одного з тих, які „представляють в цивільному житті те, що у військовому житті представляє капітан Донлон". При тій церемонії були присутні: мати вдова капітана Донлона та його 6 братів і сестер із жінками й чоловіками. Капітан Донлон, не шануючи свого життя, не зважаючи на рани, хоробро боровся на фронті у В'єтнамі.

Заарештовано 21 особу у зв'язку з вбивством трьох оборонців громадянських прав

Джексон, Міссіссіпі. — Агенти Федерального Бюра Інвестиґацій заарештували 4-го грудня 21 особу, між якими є шериф повіту Нешоба 41-річний Лоренс А. Рейні та його заступник 26-річний Сесіл Прайс. Всі ці білі особи заарештовані як винні або співвинні в убивстві 21-го червня ц.р. двох білих працівників в ділянці охорони громадянських прав та одного чорного, який з ними працював. Заступник шерифа Прайс, згідно з актом оскарження, мав незаконно заарештувати 21-річного Андрю Ґудмана і 24річного Майка Швернера — обидвох білих з Ню Йорку, та Джеймса Е. Чейні — негра з Меридісну, Місс., а після заарештовання видав їх іншим підсудним, які вбили всіх трьох арештантів 6 годин після заарештовання на безлюдній дорозі кілька миль від Філядельфії. Місс. Сам шериф Рейні не брав участи в тому злочині. Між заарештованими є такі ще особи: один поліцист із міста Філядельфії, один баптистський священик і кілька провідників таємної організації Ку Клакс Клен. Заарештованих, на зарядження комісаря ЗДА пані Естери Картер, звільнено за кавцією по 5.000 кол., зглядно по 3.000 дол. Перше переслухання визначене на 10-го грудня. Провідники руху в обороні громадянських прав хвалять агентів ФБІ за те, що вони знайшли винних у злочині з червня минулого літа, але сумніваються, чи заарештовані будуть засуджені, бо жюрі, що складатиметься з самих білих членів, не схоче засудити підсудних.

„Українці в діяспорі не сміють винародовитися, але триматися своїх традицій, щоб у відповідний час причинитися до розбудови Христової Церкви в Україні" — заявляє Стемфордський Владика Преосв. Кир Иосиф Шмондюк, спростовуючи вістку про частинне введення англійської мови у Св. Літургії

Преосв. Кир Иосиф Шмондюк
Єпископ Стемфорду

Стемфорд. — „Другий Ватиканський Собор стисло підкреслить місійні обов'язки кожного поодинокого католика. Яким способом цей місійний обов'язок відноситиметься до українців в Німеччині, Франції, Англії, Америці, Бразилії, Арґентині та Австралії? В той спосіб, що українці в діяспорі не сміють винародовитися, але триматися своїх традицій, щоб у відповідний час могли причинитися до розбудови Христової Церкви в Україні" — твердить Преосв. Кир Иосиф Шмондюк, Єпископ Стемфордської Української Католицької Єпархії, в листі до редакції „Свободи", спростовуючи з цілою рішучістю неправильність поданої вістки про частинне введення англійської мови в св. Літургії в тій Єпархії. В своєму листі, датованому в Стемфорді 1-го грудня 1964, Стемфордський Владика дослівно пише:

Не знаю, хто передав відомість про справу розговірної мови англійсько-української в нашій Літургії до редакції „СВОБОДИ" відносно Стемфордської Єпархії. Не знаю, який був намір тої особи, і також не знаю наміру, що його мала редакція „СВОБОДИ" в опублікуванні статті у ч. 221. Знаю, однак, які можуть бути наслідки такого неповного репортерства, що має закраску тенденційности, а внаслідок того навіть нелогічні висновки. Для того бажаю подати оці вияснення для Вашого ознайомлення зі справою.

Стаття „СВОБОДИ" з 27 листопада 1964 р., ч. 221, подає, „що від зараз дозволено відправляти Святу Літургію частинно англійською мовою". Такого розпорядження не було. Сказано було, що парохи, по відповідному відготовленні вірних, МОЖУТЬ ДОПЕРВА ТОДІ вносити подання до Єпископського Ординаріяту про дозвіл уживати англійської мови в деяких частинах Служби з певними ограниченнями. А головно сказано, що ТРЕБА СТАРАТИСЯ ЗАХОВАТИ ВЖИВАННЯ церковно - слов'янської мови якнайбільше і якнайдовше; що вживання (частинне) розговірної (тобто англійської і УКРАЇНСЬКОЇ) є тільки концесією, і то в партикулярних обставинах і потребах. Сказано було, що місія Української

(Закінчення на стор. 4-ій)

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ ЗАСНУВАВ СВІЙ ВІДДІЛ УНСОЮЗУ

Ню Йорк. — В суботу, 5-го грудня відбулися тут в домівці Українського Спортового Клюбу основуючі Загальні Збори нового відділу Українського Народного Союзу, який зорганізовано на бажання членів УСК-у та за апробатою Екзекутиви УНСоюзу. Новостворений відділ УСК-у став вже четвертим спортовим відділом УНСоюзу, в ряди якого включилися раніше УАСТ „Леви" в Шикаґо, УСТ „Львів" у Клівленді та УАСТ „Чорноморська Січ" в Нюарку. Основуючі збори нового відділу попередила двотижнева кампанія присднування нових членів яку повів обласний організатор УНСоюзу Степан Гавриш при тісній співпраці мґра Михайла Гаврилюка і д-ра Івана Сєранта, членів Ініціятивного Комітету для створення відділу. Збори відкрив д-р І. Сєрант, вітаючи представників УНСоюзу і близько 40 приявних членів Клюбу. Опісля переведено вибір Президії Зборів, яку очолив мґр Зенон Корчинський (голова УСК-у), як предсідник і д-р Іван Сєрант, як секретар. Після вступного слова мґра З. Корчинського промовляли: головний предсідник УНСоюзу Иосип Лисогір, головний секретар УНС д-р Ярослав Падох і обласний організатор УНС Степан Гавриш. Иосип Лисогір говорив про господарську вартість УНСоюзу, а д-р Ярослав Падох про громадську вартість УНСоюзу в минулому і сучасному. Вкінці Степан Гавриш подав до відома, що вже 40 членів УСК-у підписали аплікації до нового відділу УНСоюзу, та що в найближчому часі число цих нових членів ще значно зросте. Він дякував Управі і членам УСК-у за співпрацю у заснуванні відділу, а спеціяльно мґрові М. Гаврилюкові, д-рові І. Сєрантові і Теодозієві Підгородецькому за велику поміч у присднуванні членів. Про новий відділ УСК-у говорив теж голова Клюбу мґр Зенон Корчинський, який запевняв, що почате діло не буде лише „солом'яним вогнем", та що відділ цей буде далі рости і включиться у загальну громадську працю цілого УНСоюзу.

На пропозицію Володимира Костюка обрано одноголосно Управу нового відділу УНСо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В Шикаґо відбувся з'їзд педагогів й опікунів українознавчих шкіл

Шикаґо. — В суботу і в неділю, 5 і 6 грудня ц. р. тут відбувся рідношкільний з'їзд педагогів й опікунів українознавчих шкіл, що діють під керівництвом Шкільної Ради УККА. В з'їзді взяло участь 150 делеґатів й учасників із областей Філядельфія, Ню Йорк, Рочестер, Клівленд, Колюмбус, Дітройт і Шикаґо. Організаторами з'їзду були Учительська Громада в Шикаґо, що її очолює п-ні Ю. Назаревич, та Централя Опікунів Українознавчих Шкіл, головою якої є інж. Данило Березовський з Дітройту. Відбувався з'їзд під протекторатом Шкільної Ради та в присутності її голови проф. д-ра Едварда Жарського. Під час нарад з'їзду, докладніші повідомлення про перебіг якого будуть подані в пресі, з'ясовано і перевірено стан і досягнення українського рідного шкільництва та вироблено програму для роботи в найближчому часі. Матеріялом для обговорення та рішень З'їзду були доповіді проф. Романа Завадовича з Шикаґо, проф. Іванни Кучер з Дітройту, проф. К. Тучапського з Шикаґо та ред. К. Мельника з Колумбусу.

АМБАСАДОР КОЛЕР СТВЕРДИВ „ЗАМІТНІ НАЦІОНАЛЬНІ ПОЧУВАННЯ" В ПІДСОВЄТСЬКИХ РЕСПУБЛІКАХ, ПРИЙНЯВ АЕУ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ В МОСКВІ

Ню Йорк. — Фой Д. Колер, амбасадор ЗДА у Москві, ствердив „замітні національні почування" в Україні, Грузії та інших підсовєтських республіках і прийняв Англомовну Енциклопедію Українознавства для підручної бібліотеки американської амбасади в Москві. Люксусове, оправлене в шкіру видання першого тому цієї Енциклопедії передали амбасадорові Колерові гол. предсідник УНСоюзу п. Иосип Лисогір та редактор „Свободи" А. Драган минулої п'ятниці, 4-го грудня, в приміщенях американської місії до Об'єднаних Націй при площі цісїж назви в Ню Йорку, де амбасадор Колер хвилево перебуває як дорадник державного секретаря Діна Раска в теперішніх переговорах і „перспективах" із совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком, окремо і на форумі Об'єднаних Націй. Амбасадор Колер, колишній директор східньо - европейського відділу в Державному Департаменті у Вашингтоні і від кількох років американський амбасадор у Москві, належить до найкраще поінформованих і зорієнтованих в східньо - европейських справах високих американських урядовців. Він знаменито зорієнтований також в українській проблематиці. Володіючи російською мовою та розуміючи інші слов'янські мови, амбасадор Колер, перебуваючи в Москві, відвідав також інші підсовєтські республіки, включно з Україною. Він з приємністю згадував свій побут в Києві та свою участь у Шевченківській виставці в київському університеті, де він виголосив промову англійською мовою, а українська красуня-дівчина перекладала її на українську мову. При цій нагоді амбасадорові Колерові передано Шевченків „Кобзар". Амбасадор Колер дальше згадував про загальне враження західніх дипломатів відносно сильної відсотково кількости українців у центральному уряді в Москві. Одиноким джерелом, з якого можна довідатись про національність совєтських лідерів, є список депутатів до Верховного Совєта СССР. Амбасадор Колер пригадує, що в цьому списку теперішній партійний лідер Брежнєв означений, як „русский", натомість багато інших, включно з Подгорним, Шелестом, Полянським та ін. означені, як українці. В розмові амбасадор Колер ще дав до зрозуміння, що уряд у Вашингтоні прикладає велику вагу програмі культурного обміну, що ця програма має величезне значення для дальшого розвитку не тільки американсько - совєтських відносин, але й має великий вплив на розвиток у самому Совєтському Союзі. Заторкуючи в розмові ряд інших справ, амбасадор Колер уважав за „знамениту ідею" думку, щоб поодинокі числа видаваного в Москві російською мовою журналу „Америка" присвячувати час-від-часу або частинно поодиноким етнічним групам в Америці, включно з українською, але це від нього залежить. Амбасадор знаменито поінформований про обставини будови й відкриття пам'ятників Тарасові Шевченкові в Вашингтоні й Москві, як і в багатьох інших акціях і справах. Він виявив окреме зацікавлення переданим йому томом Англомовної Енциклопедії Українознавства, зразу ж прочитавши передмову — як він окреслив — „нашого приятеля" проф. Ернеста Сіммонса. Обидва відвідувачі знайомі з амбасадором Колером із кількох попередніх зустрічей в Державному Департаменті, в якому він, як згадано, очолював східньо - европейський відділ.

Раск і Громико перевели вже третю нараду

Об'єднані Нації. — Державний секретар Дін Раск і совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико конферували в минулу суботу 5 грудня ц. р. дві години вже втретє в Ню Йорку впродовж того тижня. Зміст їхньої наради засекречений і обидва вони заявили тільки, що „не прийнято ніяких рішень" та постановлено з н о в у зустрітись. Очевидно, обидві держави, ЗДА й СССР покищо найбільш зацікавлені в тому, щоб вийти зі сліпого кута, в який з а г н а л и с ь Об'єднані Нації з вини СССР, що, не заплативши ані сотика за мирові місії ОН в Конґо й на Середньому Сході, завинив до каси ОН суму більшу, як його дворічні членські внески і тому підпав під категорію держав, що їх за 19 статтею чартеру ОН треба позбавити права голосу. З американського боку в тій конференції взяли участь ще амбасадор ЗДА в ОН Адлі Стівенсон, амбасадор ЗДА в Москві Кой Фолер і асистент державного секретаря для европейських справ Вільям Тайлер. Із складу тієї делеґації виходить, що предметом наради були й інші справи, як тільки справа довгів Москви до ОН. З совєтського боку були віце-міністер закордонних справ Владімір Сємьонов і голова американської секції в совєтському міміністерстві Міхаіл Смірновскій. Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант, який дістав важку перестуду, пішов до шпиталю, але ніби почувається краще. 12-членна Комісія 59-членного азійсько-африканського бльоку в ОН займається справою кризи довкола совєтських довгів до ОН. Їх голова Тефлік Буатутура з Альжиру конферував з шефом кабінету У Танта, індійцем С. В. Нарасімганом. В Генеральній Асамблеї продовжується генеральна дебата, яка не викликає великого зацікавлення, бо ніхто ще з великих держав не забірав слова.

Учителька Корнельського університету признається до шпигунства в користь СССР

Вашингтон. — 28-річна вчителька російської мови в Корнельському університеті панна Наталія Анна Бінсток сама повідомила Департамент Справедливости про те, що вона від 9-го березня 1962-го року до лютого 1963-го року передавала інформації совєтським аґентам про російських мистців, які відвідують ЗДА та про тих американців, які могли старатися намовляти совєтських громадян „вибирати волю". Представник Департаменту Справедливости заявив, що проти неї не ведеться жадна судова акція, бо вона добровільно виявила свою діяльність судовій владі. Панна Бінсток 14-го жовтня цього року передала судові всі свої документи про цю шпигунську активність, в яких не виявляє, як вона стала совєтською шпигункою. Вона відвідала вперше Москву в 1959 році і знов в 1962-му році в березні, коли працювала у відомого імпресарія Юрока. Вона дістала інструкції в Москві в готелі „Україна" від Віктора Петровича Соріна — представника Комітету Державної Безпеки СССР. Вісті передавала вона через Л. Сорокіна в Ню Йорку. Вона подорожувала з різними совєтськими групами по ЗДА. Сорокінові вона передала і кілька прізвищ аґентів ФБІ та одного члена Центральної Розвідчої Аґенції. Панна Бінсток народилася в Чехо-Словаччині і стала американською громадянкою в 1945 році. Вона каже, що не діставала грошей від СССР.

ПРЕМ'ЄР БРИТАНІЇ ПРИБУВ ДО ЗДА НА ВАЖЛИВІ НАРАДИ

Вашингтон. — Британський прем'єр Гаролд Вільсон прибув в минулу неділю 6 грудня до Вашингтону в товаристві 30-ох осіб, в числі яких знаходяться міністер закордонних справ Патрік Ґордон Вокер, міністер військових справ Деніс Гілі і шеф британського генерального ш т а б у Ерл Мавнтбаттен. Вже цей склад британської делеґації вказує на вагу, яку прикладається до цієї першої великої закордонно - політичної конференції президента Джансона після його вибору. Президент і британський прем'єр переведуть чотири ділові наради, крім парадного бенкету на 150 осіб у Білому Домі, визначеного на понеділок 7 грудня. Прибувши на військове летовище Ендрюс, де його привітали державний секретар Дін Раск, британський амбасадор і інші достойники, прем'єр Вільсон заявив, що він має перевести наради з Президентом над „життьово важливими справами". Проте він додав, що не слід сподіватися вирішень, а тільки започаткування дальших нарад між союзниками, які разом мають на цілі „скріплення Атлантійського Союзу (НАТО)". Центральною проблемою теперішніх американсько - британських нарад у Вашингтоні буде американський проєкт морської фльоти з різнонаціональною залогою і атомовими ракетами, який захоплює Західню Німеччину та проти якого пристрасно виступає Франція де Ґолля. Британський прем'єр має пред'явити президентові Джансонові в подробицях виготовлений інший плян — скріплення атомової сили НАТО через передачу британської атомової потуги — літаків, підводних човнів і атомових бомб — частини американської атомової зброї, особливо ракетної, плюс невеличка частина кораблів. Первісний амери к а н с ь к и й проєкт передбачував будову таких 25 кораблів, — англійці хочуть значного зменшення цього числа. Крім того наради мають охоплювати такі справи: европейська політична й економічна співпраця; східньо - західні відносини, включно із проблемою міжнародного роззброєння; Латинська Америка, включно з проблемами Куби і Британської Ґуяни; Південна Азія, включно з Південним В'єтнамом і конфліктом між Маляйзією та Індонезією; світові фінансові проблеми, зокрема криза британської валюти. Британський уряд буцім-то хоче, щоб ЗДА перейняли на себе частину тягару, що його має Британія, яка боронить Маляйзію проти імперіялістичної аґресії збоку Індонезії та щоб ЗДА перейняли взагалі частину грошових тягарів Британії, спричинених міжнародною ситуацією. Погляди прем'єра Вільсона назагал відомі вашингтонським колам, бо недавно їздив на довгі наради з ним заступник державного секретаря Джордж Болл. А втім, проєкт перетворення НАТО в самостійну атомову потугу це ніби „секрет" Вільсона, що його особисто виявить він в нарадах у Білому Домі.

Папа вернувся до Риму, закінчивши свою успішну подорож до Індії

Рим. — Папа Павло VI вернувся в суботу 5 грудня вночі з своєї подорожі до Бомбаю в Індії на 38-ий Евхаристійний Конґрес. Папа загалом перевів у тій подорожі 87 годин, виповнивши їх звичайно виснажливими релігійними відправами, промовами, відвідинами, конференціями і подорожами. 67-літній Папа виглядав після свого повороту до Риму дуже втомленим, з підкруженими й запалими очима. А в тім, в дорозі назад, так само, як в дорозі до Індії, Папа раз-у-раз виходив із свого переділу на великому джетовому пасажирському літаку типу „Альіталія - 8" до інших 50-ох подорожніх, на яких складався його почет і пресові кореспонденти. Між його духовними прибічниками були кардинали Тіссеран, декан Святішої Колеґії, Аґаґіяніян, який в імені Папи відкрив був Евхаристійний Конґрес, і Сіконіяні, державний секретар Апостольської Столиці. Папа виголосив в Індії загалом 30 промов, з яких за найважливішу вважають промову в користь загального роззброєння та скерування видатковуваних на зброю сум на поборювання бідности. Папа був глибоко потрясений бідністю широких мас населення в Індії та очевидним перенаселенням тієї країни. За твердженням газет, справа популяції чи пак контролі народин була заторкнена в довірочній розмові Папи з індійським президентом Сарвепаллі Радакрішнаном.

Італійський президент Сені зрікся

Рим. — Італійський президент Антоніо Сені зголосив в неділю 6 грудня ц. р. на письмі свою резиґнацію виключно внаслідку недуги. Він дістав 7 серпня ц. р. мізковий удар і хоч згодом стан його здоров'я поправився, проте все ж має труднощі з мовою і не відзискає давньої повної влади м'язів рук і ніг. Антоніо Сені має 73 роки. Він був професором університету, економістом, міністром закордонних справ, міністром хліборобства і прем'єром. За італійською конституцією, президента Республіки обірають з'єднані дві палати парляменту більшістю двох третіх голосів на всіх 963 електорів. Після третього безуспішного голосування достатньою є звичайна більшість. Антоніо Сені обрано в дев'ятому голосуванні. Обидві палати парляменту мають зібратися найпізніше в 15 днів для вибору президента. Сподіваються, що на Різдво Італія напевно матиме нового президента. Найповажнішими кандидатами є теперішній діючий заступник президента сенатор Цезаре Мерцаґоре, міністер закордонних справ Джузеппе Сараґат, кол. прем'єр Амінторе Фанфані і міністер внутрішніх справ Паольо Тавіяні. Прем'єр Альдо Моро скликав на понеділок 7 грудня ц. р. надзвичайне засідання ради міністрів для цієї справи.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Джансон** проголосив день 10-го грудня ц.р. Днем людських прав, а день 15-го грудня — Днем Громадянських Прав. Тиждень від 10 до 17-го грудня ц.р. є оголошений як Тиждень Людських Прав. В декляраці Президент говорить про те, що ця країна росте і могутніє тому, що вірить в те, що всі люди є рівні, бо такими вони були створені. Американці обороняють засаду рівности в себе дома і за кордоном та домагаються для всіх чотирьох свобід.

● **П'єр Салінґер**, колишній пресовий секретар Білого Дому, підписав контракт із видавництвом Дабледей і Компанія про написання книжки про свій досвід під час праці в Білому Домі за президентури Джана Ф. Кеннеді та Линдона Б. Джансона. Книжка має вийти в 1966-му році. Салінґер кандидував на сенатора з Каліфорнії, але програв вибори.

● **Ліберальні демократичні конґресмени** вирішили викинути з різних комісій в Палаті Репрезентантів тих двох конґресменів демократів, які в останніх виборах голосували на республіканського кандидата сенатора Беррі Ґолдвотера. Ці південні конґресмени, — це Алберт В. Вотсон із Південної Кароляйни та Джан Белл Вілліямс із Міссіссіпі.

● **Д-р Норман Моломут** із Лонґ Айленду, Н. П., доповідав, що вірус може нищити рака крови (левкемію) в миші, не пошкоджуючи при тому цій тварині. Лікарі думають над тим, щоб знайти такого віруса, який нищив би левкемію у людей.

У СВІТІ

● **Перед палацом Об'єднаних Націй** в Ню Йорку демонструвала в минулу середу 2-го грудня ц.р. група американських жінок з транспарентами у користь прийняття Комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй. У проводі тих жінок була пані Стенлі Свердлов: газети не пишуть, яке посвоячення тієї американської громадянки до одного з стовпів большевицької революції — Свердлова.

● **З африканської Кенії** видалили кореспондентів двох лондонських щоденників за те, що вони писали про великі впливи комуністів в тій країні.

● **Британський уряд** передав Французькому ноту в справі джетового суперсонічного пасажирського літака „Конкорд", що його мали спільно будувати Франція і Британія. Англійці вказують, що передбачені спершу кошти на кожного спільника — 240 мільйонів долярів — тепер подвоїлися, в Англії фінансова криза і вони не всилі займатися такими люксусами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893.
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Опіка над здоров'ям

Американське Лікарське Товариство на своєму делегатському з'їзді минулої середи 2-го грудня ц. р. у Маямі Біч на Флориді зайняло безкомпромісово вороже становище супроти законопроєкту про опіку над здоров'ям старших віком осіб у межах державної суспільної забезпеки. Згідно з цим становищем обрано більшістю 131 до 94 голосів на голову Т-ва д-ра Джеймса З. Аппела, людину, як пишуть, крайніх консервативних поглядів, який виключає будь-яке втручання федеральної чи стейтової влади в справи опіки над здоров'ям громадян.

Це становище Американського Лікарського Т-ва відоме здавна. Тепер воно повторило давні арґументи: що згаданий законопроєкт втручається у взаємини між пацієнтом і лікарем, — що державне законодавство в цій ділянці обмежує громадянську свободу американців, — що підпорядкування державі ділянки охорони здоров'я обнизило б загальний стан здоров'я народу. Всі ці арґументи породжують поважні сумніви. Бо зголошений ще за президента Кеннеді законопроєкт про медичну опіку над старшими віком особами насправді дозволяє цим людям вибирати собі і лікарів і шпиталь. Ні в чому не обмежується також свободу громадян обох статей і кожного віку, бо коли вони мають відповідні грошові засоби, то можуть звертатися виключно до приватних лікарів і шпиталів, відмовляючись від усіх користей, які давала б їм держава. Пересторога проти загрози для загального стану здоров'я народу з хвилиною, коли держава займеться цією ділянкою, може злякати хіба тільки тих, які не знають, що в Німеччині, Британії, у скандинавських країнах, де найперше введено так звану соціялізовану медицину, стан здоров'я населення дуже високий. Що більше: З'єднані Держави становлять нині один з дуже нечисленних винятків у світі, де держава залишає своїм громадянам ввесь тягар і всю турботу дбати за своє здоров'я, і тільки у виїмкових випадках крайньої бідности міська установа суспільної опіки, популярно званий „велфар", переймає під свою опіку недужого.

Очевидно, що нинішній стан в цій ділянці в Америці має свою довгу історію і закоренився внаслідок різних умовин: успіхів приватної ініціятиви, прив'язання до якнайширшої свободи людини і якнайбільших громадянських прав, загального добробуту, розвитку приватних забезпеченевих товариств і т. ін. Однак із збільшенням населення, зростом коштів лікування, поступом медицини та з поширенням загального соціяльного законодавства відносини змінилися. Фактом є, що нинішнє забезпечення здоров'я в приватних установах не забезпечує недужого від матеріяльної катастрофи, від утрати — у випадку важкої й затяжної недуги впродовж року-двох — доробку всього його життя. Фактом є, що пенсіонери знаходяться у винятково важкій ситуації, бо навіть не всилі оплачувати „Блю Кроссу" й „Блю Шилду". Годі теж стати на принциповому становищі, що держава має за обов'язок дбати за всі ділянки життя своїх громадян, тільки не за його — здоров'я.

Тому й поміж лікарями є вже багато таких, які не погоджуються з офіційним становищем американської лікарської верхівки, вважаючи, що воно, хоча й не позбавлене поважних арґументів, все ж таки вимагає перевірки в світлі нового розвитку та нових потреб і можливостей.

Московська допомога

Совєтська телеграфічна аґенція ТАСС повідомила 24 листопада про те, що СССР „з гуманітарних міркувань" вишле економічну допомогу потерпілим від повені у Південному В'єтнамі. Ту, не означену точніше, московську допомогу передасть Червоний Хрест комуністичного Північного В'єтнаму. Одночасно „ідеологічний" противник СССР — комуністичний Китай заявив у листі Чу Ен-лая з 24 листопада, що Китай не залишиться байдужим до долі Північного В'єтнаму, як тільки „американські імперіялісти" спробують поширити боротьбу на північ. Ясно, що брежнєвський ЦК партії, точнісінько як і ЦК Мао Тсе-тунґа, вважає ворогами уряд і народ Південного В'єтнаму. Але Москва в даному випадку діє з розмислом і підступом, що перевершує навіть витончені китайські методи боротьби. Кремль, виступаючи в ролі янгола миру, добробуту і співчуття, простягає хліб ворогові.

СССР постійно, і то значними капіталовкладами, допомагає Кубі, Індонезії, Тунісії, Ґані та багатьом іншим у господарському відношенні недорозвиненим країнам. При чому допомагає не обов'язково таким країнам, що беруть політичні гасла Москви за свої гасла, як, наприклад, Куба. „Понад 600 назв різних товарів експортуємо ми в соціялістичні країни", — сказано в журналі „Україна" ч. 21 з ц. р. „За останнє п'ятиріччя обсяг експортових достав нашої республіки в закордонні країни збільшився вдвоє", — читаємо там же про Українську ССР. Московський центр щедрою рукою посилає українські вироби за кордон, у формі „братерської допомоги" та співпраці. Те ж саме стосується й інших республік. Посилаючи за кордон хліб і машини, Москва одночасно капіталізує ту економічну допомогу в пляні політичному, і в цьому — головне завдання московської допомоги.

Але чи справді СССР може допомагати іншим? Життьова стопа совєтських громадян і на 47-му році „жовтневої революції" — дуже низька. Сам СССР купує за кордоном хліб. Вже й цього року представник СССР у Оттаві, Бєлоусов, веде переговори про купівлю в Канаді 30 000 000 бушлів пшениці. Країни комуністичного бльоку закуплять на цю зиму тільки в Канаді від 100 до 150 мільйонів бушлів зерна, а вони купують хліб, м'ясо і товщі ще й в Австралії, і в Арґентині. У тижневику „Праця" з 1-го жовтня, що виходить у Прудентополісі, в Бразилії, зацитовано уривок із статті економіста І. Суеда в щоденнику „Естадо до Парана", з якої довідуємось, що лише Бразилії держави комуністичного бльоку винні майже $40 000 000: „Східня Німеччина — 8 962 702, Росія — 2 762 471.5, Болгарія — 8 515 725, Польща — 4 502 788.70, Чехо-Словаччина — 4 766 433.40" і ін. Під час другої світової війни СССР одержав від уряду ЗДА, як позичку, воєнних кораблів, медикаментів, харчів на декілька більйонів долярів. І донині всі американсько-совєтські переговори про повернення тієї колосальної позички не дали ніяких наслідків. Декілька десятків американських — позичених! — кораблів досі плавають під совєтським прапором... Брежнєвсько-косиґінське керівництво йде далі: під час розмови з групою американських бизнесменів у Москві совєтські економісти запропонували „тісну співпрацю" у формі — нової довготермінової позички від ЗДА. Так маневрує Москва на економічному фронті, всюди дошукуючись політичної вигоди.

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ І ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ

Організацію Об'єднаних Націй створено спеціяльно для того, щоб припинити агресію, але вона агресії не припинила. Не припинила вона також холодної війни. Не припинила інфільтрації, саботажу та субверсії в цілому світі. Навпаки, під охороною Об'єднаних Націй московський комунізм поширив свої впливи у вільному світі і придушив рештки свободи у своїх сателітів.

Уживаючи трибуни Об'єднаних Націй, як власної, Москва посилює злісну пропаґанду, скеровану проти вільних держав. Всі засоби комунікації Об'єднаних Націй: преса і радіо переповнені цинічною пропаґандою Москви.

В 1945-му році, коли засновано ОН, комунізм контролював 200 000 000 населення, а тепер, в році 1964-му — кругло один мільярд населення в Азії і Европі опинилось в комуністичному рабстві.

Хрущов не знав меж свого цинізму, і ніхто в Об'єднаних Націях не відважувався йому перечити. Наприклад, на початку цього року в Москві виступив він з промовою такого сорту: „ми живемо в добі, коли всі народи хочуть користати з плодів своєї праці, хочуть самі управляти власними територіями і хочуть зміцнювати незалежність своїх держав... Ми переконані, що раніше чи пізніше народи всіх країн здобудуть справжню свободу та незалежність і виженуть імперіялістів із своїх територій"...

Під цими словами може підписатися кожна чесна людина, але чому ж західній світ не спіймає московських лідерів на цих словах і не закличе їх перевести вільні вибори у поневолених Москвою країнах? Таж у першу чергу ці слова стосуються до СССР, бо всі інші великодержави вже давно добровільно зреклися своїх колоній, здійснили засади самоозначення народів, і ці народи вже зайняли належне їм місце в Об'єднаних Націях. Єдиним і страшним винятком залишилась російська імперія.

Цинічно зловживаючи правом вета, Москва вбиває в ОН кожний проєкт закону, який їй не подобається або може пошкодити комуністичній аґресії, наприклад, у В'єтнамі, Маляях, Індо-Китаї, Мадярщині і т. д.

На початку існування ОН входило до цієї організації 46 держав, а в році 1964-му Ґенеральна Асамблея ОН складається вже з представників 115 держав, при чому 67% її складу покривають лише 5% річного бюджету. Колосальні суми на Об'єднані Нації витрачають ЗДА, і то далеко поза визначеною їм бюджетовою квотою, в той час, коли Москва саботує фінансування ОН і своєю обурливою тактикою компромітує і руйнує цю установу.

Протягом 19-літнього існування ОН большевики застосували 102 рази право „вета", тоді як З'єдинені Держави Америки ужили цього права лише 1 раз, Англія — 2 рази і Франція — 3 рази... Протягом цього періоду виникало в світі багато різного роду поважних конфліктів, які не раз загрожували світовою катастрофою, і Рада Безпеки всіми силами старалися ліквідувати їх різними компромісами і навіть збройними інтервенціями, наприклад, у Кореї, Конго, Суезі, Кіпрі і т. д. Але московський партнер тільки те й робив, що кидав під ноги ОН „вета" і своїми потягненнями часто доводив дуже важливі мирові операції ОН до повного паралічу.

Совєтський Союз заборгував Об'єднаним Націям $52 600 000 з титулу своїх членських обов'язків, але рішуче відмовляється цей борг сплатити. Одночасно Москва використовує цю світову організацію у своїх пропаґандивних інтересах, а численний апарат московських урядовців, які заповнюють адміністративні позиції в Секретаріяті ОН та в численних комісіях і аґенціях, одержують високі платні з коштів тих держав, що льояльно виконують приписані статутом ОН членські обов'язки.

Уже не раз констатовано, що, під захистом дипломатичної недоторканости, совєтський апарат в ОН провадив шпигунські акції. Всім відомий трагічний випадок з данським урядовцем Банг-Дженсеном в 1961 році, який відмовився виконати розпорядження генерального секретаря Даґа Гаммершилда — передати до Секретаріяту прізвища мадярських утікачів, що свідчили в ОН про події 1956-го року в Мадярщині. Банг-Дженсен мав усі підстави боятися, що списки цих свідків совєтські урядовці Секретаріяту ОН передадуть Кадарові, після чого жорстокі кари спадуть на родини цих свідків у Мадярщині. За непослух — Банг-Дженсена звільнено із служби в ОН, і він покінчив самогубством...

Деякі організації Об'єднаних Націй цілковито опановані комуністами, що виступають в імені цієї світової організації. У бюлетені ЮНЕСКО за 1963 рік, у статті про колоніялізм, автор високо оцінює заслуги Москви, яка „успішно встановила рівність у правах для всіх рас та національностей в СССР". Бюлетень ЮНЕСКО цілковито іґнорує факт поневолення Москвою народів Східньої Европи, хоч перед будинком Об'єднаних Націй вже багато років висить величезний плякат народів — Альбанії, Болгарії, Чехо-Словаччини, Естонії Угорщини, Латвії, Литви, Польщі та Румунії, які вимагають привернення їх суверенности...

Ще в гіршому положенні опинилися народи колишньої російської імперії, які тепер примусово входять в „сім'ю совєтських народів", бо ОН не тільки не дбають про їх звільнення, але навіть бояться піднести свій голос в їх обороні. 16-та Сесія Генеральної Асамблеї ОН мала на своєму денному порядку проблему ліквідації колоніялізму у світі, були винесені відповідні резолюції, був обраний спеціяльний комітет для проведення в життя прийнятих одноголосно постанов. Таким чином ОН стали тим міжнародним форумом, до якого поневолені нації мають леґальне право звертатися в обороні своїх інтересів.

Використовуючи це право і привілей, Уряд Української Народної Республіки в екзилі зорганізував у роках 1962 і 1963 петицію до ОН, зібравши біля 10 000 підписів серед еміграційного суспільства в ЗДА, Канаді, Бельгії, Голляндії, Англії, Німеччині, Австрії і Новій Зеляндії. У петиції зверталось увагу ОН на те, що в той час, коли західні великодержави не тільки зреклися своїх колоніяльних володінь, але й допомагають колись поневоленим народам будувати власну суверенність, Москва тримає свої народи під тиранією і старається поширити свою колоніяльну імперію поновною аґресією. В кінці підписані на петиції просили генерального секретаря ОН поставити на порядок денний Асамблеї питання ліквідації колоніялізму в СССР.

Представництво ВО УНРади в ЗДА звернулось до генерального секретаря ОН У Танта з просьбою прийняти українську делеґацію для передачі йому згаданої петиції, яка складалася із 300 аркушів.

На жаль, генеральний секретар У Тант нашу просьбу відкинув і українську делеґацію не прийняв. У своєму листі - відповіді У Тант свою відмову мотивував тим, що за статутом ОН генеральний секретар не має права втручатися у внутрішні справи держави - члена ОН. Таким чином Об'єднані Нації, які за останніх десять років прийняли до свого складу кілька десятків нових держав Африки й Азії, капітулюють перед Москвою, і признають, що доля поневолених народів СССР є її, Москви, внутрішньою справою. Для чого ж тоді 16-та Асамблея ОН створювала Комітет для ліквідації колоніялізму в світі? Постає небезпечний прецедент: варто Москві поповнити збройну агресію і поневолити ту чи іншу суверенну державу, наприклад, Україну, Грузію, Вірменію, Литву, Естонію, Латвію і т. д., щоб доля тих народів автоматично стала внутрішньою справою СССР, до якої Об'єднаним Націям вже немає ніякого діла.

В таких обставинах зрозуміло, чому авторитет Об'єднаних Націй падає щораз нижче, і деякі великі держави ставлять під сумнів доцільність перебування їх у складі цієї організації або й доцільність взагалі дальшого існування ОН.

С. П.

ЗУСТРІЧ З СОВЄТСЬКИМИ МАТРОСАМИ

Совєтська китобійна фльотилія, мандруючи по морях і океанах, причалила до берегів Австралії, у порті міста Мельбурн, де живе багато українців. Спершу приплив до Мельбурну головний корабель тієї фльоти „Іван Носенко". Очевидно, його капітан, І. Солоняк, уже мав вказівки щодо відомого Т-ва австралійсько-совєтської дружби, бо відразу ж із ним зв'язався. Він дав інтерв'ю австралійським газетам, у якому сказав, що ця фльотилія, до складу якої входить велетенський корабель - матка „Советская Украина", промислове судно „Слава" й інші, постійно стаціонує в Одесі, і що в океані вони перебувають уже 8 місяців. Згодом до Мельбурну підпливли й інші кораблі фльотилії, між ними „Советская Украина" — корабель на 33 000 тонн, збудований на Україні, в Миколаєві — найбільше у світі риболовне судно.

Хоча на совєтські кораблі пускали переважно за перепустками й запрошеннями від згаданого Т-ва „дружби", деяким українцям, в тому числі й авторові допису у „Хліборобі" „Риболовний колгосп", Вироові, вдалося побувати на тих кораблях, а також поговорити з матросами. Виявилося, що це — переважно українці та українки (їх на кораблях є до 90). Усі вони говорять „на командном язике", себто по-російському, всі розуміють українську мову і, що більше — майже всі говорять нею, коли поблизу немає свідка в подобі „старшого русского брата". Капітан І. Солоняк — українець, але три совєтські ордени на грудях змусили його „забути" мову матері й батька. Та тільки один хіба Бог знає, що діялося в серці капітана, коли українські дівчата, які вже виросли в Австралії, говорили до нього рідною мовою.

На головному кораблі фльотилії перекладачкою працює українка, яка вільно володіє чотирма мовами. У кабінах і в каюткомпанії підлоги вистелені килимами, на стінах тоді ще висів портрет Хрущова і, обов'язково, — портрет Леніна. Матроси і жінки - помічниці ввічливі, чемні, але мовчазні. Коли ж відходили командири, тоді наші земляки-українці з фльотилії запитували своїх земляків з Австралії, чи має хто пляшку віскі, а потім гуртом зникали у якійсь каюті. І аж там дехто наважувався говорити вільно рідною мовою. Не обходилося без сліз і без братерських щирих поцілунків.

Інколи матросів випускали в місто щось купити, але вони мусіли ходити групами по 4-6 осіб. Місцеві українці служили землякам, як перекладачі, на базарах, у крамницях. Дехто з матросів заходив до українських церков обох віровизнань; деякі відвідали Український Народний Дім. Не в одного заблищали сльози на очах, коли місцеві українці показували їм наші церкви, збудовані колишніми совєтськими засланцями до Сибіру — в подяку Божій Матері за щасливий рятунок із московсько - комуністичної неволі.

На запитання про життя в Україні один матрос відповів такою приказкою: „Та сама Параска, тільки інша запаска". А взагалі вони уникали розмов, бо довкола крутилися замасковані політруки. Коли ж ті московські „сичі" відлітали, то можна було почути таку коротку характеристику життя та відносин в Україні: „Велика брехня".

Під кінець перебування совєтської китобійної фльотилії „камандири" вже не пускали відвідувачів на кораблі. Багато матросів повезли з собою до Одеси видані українцями в Австралії шевченківські відзнаки та палкий привіт українському народові і віру, що нас ніхто й ніколи не переможе, коли будемо любити Україну, як любив її Тарас Шевченко.

Українська Жанна д'Арк

Чим далі відходимо від подій, тим чіткіше постають вони, тим рельєфніше вимальовуються окремі чолові постаті. Між ними й постать Ольги Басараб, яка 40 років тому загинула, як член Української Військової Організації, у польській в'язниці. Вмерла на допиті, але не зрадила таємниць.

П-і Олена Залізняк надрукувала в журналі СФУЖО „Українка в Світі" за березень ц. р. спогад „Суспільно-громадська праця Ольги Басараб". Спогад очевидця, товаришки громадської праці. Читаючи його, бачимо молоду українку, патріотку за працею в „Жіночій Громаді" у Львові ще перед першою світовою війною, а потім — під час і по війні — у Відні, де були зібрані маси воєннополонених російської армії, а між ними багато українців, змушених служити „за царя і отечество". Українки вишукували за прізвищами тих поранених, морально прибитих, часто національно несвідомих людей, допомагали їм, чим тільки могли. Ольга Басараб була однією з найзавзятіших у тій праці, засновувала для українців - полонених українські бібліотеки, курси грамоти, писала листи, роздавала молитовники, потішала поранених, організувала концерти. Ольга Басараб втілювала в собі найкращі прикмети українки - християнки.

Після закінчення першої світової війни вона не покинула громадської праці, дармащо визвольні змагання закінчились неуспіхом. Українські вояки були в таборах інтернованих, уряд — на еміграції, Україна — розділена між окупантами... Коли вже починало декому здаватися, що більше нічого втрачати — постала підпільна Українська Військова Організація, щоб далі продовжувати боротьбу. До законспірованої УВО приєдналася і Ольга Басараб. Вона не завагалася при потребі змінити книжки на зброю і таємні шифри. І вона, оця українка Жанна д'Арк, воліла загинути під час допиту в польській катівні, аніж зрадити українську справу.

І після смерти — Ольга Басараб не давала заснути українському сумлінню. Головна Управа Союзу Українок у Львові зібрала точні відомості про її трагічну смерть, повідомила про те все українське громадянство. Заговорили в польському соймі, навіть у світовій пресі...

Існує багатюща література про героїню французького народу Жанну д'Арк, яка загинула в боротьбі проти англійських колонізаторів. Є книжка, кінофільм, п'єса і вже немала література про Анну Франк і багатьох їй подібних, які згинули як жертви гітлеризму. Українка Ольга Басараб — і досі чекає на книжку, достойну її життьового подвигу для добра своєї нації. Можна сподіватися, що така книжка вийде тут, за океаном, і вона стане найкращим пам'ятником Ользі Басараб, ім'я якої не можна вимовляти без почуття побожности. (лп)

П. Я-к

ПРОФЕСОР ЄВГЕН ГРИЦАК

(2)

Проф. д-р Євген Грицак мав феноменальну пам'ять, завдяки якій вже на 23-тому році життя здобув науковий титул. У науковій праці шукав спокою і втікав від невтішної долі учителя. Все життя збирав матеріяли для українсько - польського й навпаки словника і, не маючи відповідних фондів, тільки частину тих матеріялів видав друком, під спільним авторством — проф. д-р Є. Грицака і проф. д-ра Костя Кисілевського, який спільно цей словник опрацьовував. Видала словник Книгарня НТШ 1931 р. у Львові.

Треба підкреслити, що проф. д-р Є. Грицак за час свого 7-річного перебування на Великій Україні міцно її полюбив і ніби відчужився від вужчого галицького життя. Йому бракувало того розмаху, яким віяло над Дніпром. В українській перемиській гімназії він єдиний говорив чистою літературною мовою, з вірними літературними наголосами, а це, як на галицькі обставини, здавалось дивним і не раз смішило учнів. Тільки пізніше, завдяки „Рідній Мові", яку видавав проф. д-р Іван Огієнко (нинішній митрополит Укр. Правосл. Церкви в Канаді) у Варшаві, змусило українську студіюючу молодь краще вивчати літературну рідну мову.

Покійний проф. д-р Є. Грицак був людиною великих вимог, які ставила до себе і до своїх учнів. Будучи опікуном гімназійної бібліотеки, він заохочував учнів читати книжки, підказуючи, що саме варто читати. Учнів, які змагались за знання, дуже любив, ними цікавився і потім вони відвідували свого професора та згадували теплим словом (між ними й колишні учні-жиди, як д-р Кесель, який закінчив медицину в Берліні, д-р Патрон, який закінчив рабінат у Відні за першої окупації Галичини большевиками і був учителем української мови в жидівській гімназії в Перемишлі). Щоб заохотити учнів до самостійної праці, Є. Грицак давав їм переписувати свої наукові розвідки, а гарні праці учнів навіть любив читати своїй дружині вдома. З праць, що їх читав удома дружині, варто згадати працю Володимира Загайкевича, сина проф. Загайкевича (тепер у Кренфорді), який чудово описав замок у м. Теребовлі, де він перебував на вакаціях. Прегарно описав у своїй матуральній праці життя еміґрантів по таборах у Польщі Віктор Лебідь-Юрчик. Чудово написав цілу книжку про українського Робінзона учень тільки другої кляси, Петро Вовк. В інших обставинах може всі вони стали б письменниками, науковцями, а так воєнна хуртовина все зруйнувала: Вол. Загайкевича схопили большевики й він через Сибір, Туреччину, Персію, Єгипет, Південну Африку, Йоганесбурґ — опинився у Шотляндії, де, між іншим, одружився і по довгих митарствах таки відшукав свою родину, з якою при батькові живе в Кренфорді; Віктор Лебідь-Юрчик виїхав на студії до Берліну і там помер від сухіт, а Петра Вовка забрали большевики й по ньому пропав слід.

Як на непересічного учителя в гімназії, польська Львівська Кураторія звернула увагу і з її рамени д-р Є. Грицак мав певні доручення. Прислала йому на оцінки граматику лат. мови проф. Любомировича, і тільки на підставі його оцінки граматику було видано для учнів у гімназіях. Раз призначили його читати українську мову на літніх Учительських Курсах у Станиславові, іншого разу послали як голову екзамінаційної комісії до українськоі гімназії в Яворові.

Продовжуючи постійно свої студії з укр. мови та маючи власну велику фахову бібліотеку, вів широке листування з укр. науковцями, мовознавцями, як із проф. д-ром Іваном Огієнком, проф. В. Сімовичем, проф. Сірополком, проф. Іваном Зілинським, проф. Шкуратом та іншими.

Треба ще згадати, що Покійний у 1934 р. був учасником Міжнародного З'їзду Славістів у Варшаві, на якому виголосив реферат про „Вплив Церкви й релігії на українську мову". На такий же з'їзд мав поїхати до Білгороду в Югославію 1939 р., але війна стала тому на перешкоді.

Ми тільки побіжно зупинились на багатогранному житті проф. д-ра Є. Грицака. Щоб належно зрозуміти його розмах, ми з 36 праць, що їх удалося зібрати, наведемо декілька, щоб мати повний образ короткого життя Покійного. Ми згадали вже вище про українсько-польський і польсько-український словники, а дальші праці такі: „З історії укр. книжкового руху на Україні", ЛНВ 1923 р., „Під червоною владою", „Участь жіноцтва в укр. письменстві" „Українська мова в сучасній школі", „Народна термінологія", „Спортова мова наших учнів", „Буденні мовні прогріхи", „Перемишль сто літ тому", „Горацій в українській літературі", „М. Шашкевич і М. Устиянович", „Неологізми у сучасній укр. мові", „Григорій Цеглинський, як педагог і письменник", „Нова праця про Кирило-Методіївське Братство", „Незвукові букви українських прізвищ", „Бібліографія українських педагогічних та вчительських журналів", „Назви українських фірм, крамниць та фабрик", „Українська граматична термінологія в першій половині XIX стол.", „Бібліотека перемиської Капітули".

А ось список часописів і журналів, до яких писав проф. д-р Є. Грицак: „Слово", „Українська Книга", „Український Голос", „Український Бескид", „Поступ", „Учитель", „Українська Школа", „Діло", „Новий Час", „Молода Україна", „Світ Дитини", „Літопис Бойківщини", „Життя і Знання", „Звідомлення Укр. Держ. гімн. в Перемишлі", 1936-39, „Календар Українського Голосу", „Календар Червоної Калини", „Книжки".

Людина, яка посвятила себе українській науці й культурі, людина повна нових наукових замірів, суспільник, що так гірко уболівав долею рідного народу, але й вірив у його світле воскресіння, — проф. д-р Євген Грицак зійшов трагічно із сцени українського наукового життя, замордований смертельним ворогом українського народу, московськими розбишаками та їх поплічниками. Ці рядки сплели ми на вічну пам'ять, на невідому, але до болю дорогу нам могилу. Віримо, прийде той час, і він вже не за горами, коли вільна українська наука у вільній батьківщині Україні добрим словом згадає проф. д-ра Євгена Грицака і належно оцінить його праці, як великого ерудита і патріота своєї батьківщини.

Згадуючи про трагічну смерть проф. д-ра Євгена Грицака, згадаймо і інших наших людей, які також трагічно загинули з рук московсько-большевицьких партизанів на Словаччині.

(Кінець)

Денис Квітковський

МАРУСЯ БЕК — АМБАСАДОРКА УКРАЇНИ

Маруся Бек

Хто бачив і чув Марусю Бек в її виступах, той погодиться, що є вона найкращим промовцем, поза межами України. І то в обох мовах — англійській і українській, серед жінок і чоловіків. Її промови мають завжди провідну ідею, яку вона виводить і доказує з залізною логічною послідовністю, насиченою глибокою вірою в те, що вона говорить. Тому її промови завжди захоплюють, поривають. В її промовах криється таємниця того, що довгі роки є вона радною міста Дітройту, дістає сотки тисяч неукраїнських голосів, хоч усі знають, що є вона активною українкою.

Щоб бути добрим промовцем, — замало бути успішним у політиці. Треба ще мати політичний хист і змисл, треба мати здорові політичні концепції; треба допасовувати діла до слів у практичній, щоденній політиці. Політичні успіхи Марусі Бек доказують, що вона має всі ці прикмети. Тому є вона не тільки в Дітройті, і не тільки в Мишиґенському стейті, але й далеко поза межами міста й стейту надзвичайною особистістю. Як це не звучало б, дивно, але факти є, що Марусю Бек більше знають і шанують в неукраїнських колах, як в українських. Її часто запрошують з рефератами, чи як почесну гостю, найрізнородніші неукраїнські організації, державні установи, чи навіть чужоземні уряди.

Весною 1963 року відвідала Маруся Бек Україну (тільки Україну!) і про це світова преса писала багато більше, як українська преса. Писала світова преса не тільки про її враження з відвідин в Ураїні, але й про відвідини в бурмістрів Гамбурґу, Мюнхену, Берліну тощо. Відвідувала Маруся Бек столиці европейських держав не як цікавий, жадібний сензації турист, але як неофіційна амбасадорка України, бо офіційний титул радної великого міста був для неї тільки візитовою карткою вступу: всюди, з усіма Маруся Бек говорила про своє українське походження й про її зацікавлення долею українського народу. Знаю з першого джерела, що Маруся Бек має дуже тісні зв'язки з усіма консулятами з осідком у Дітройті та дуже часто заступає офіційно місто перед різними чужинними достойниками, які відвідують це місто. Маруся Бек завжди находить спосіб сказати, що є вона українського роду й справа свободи України є дуже близька її серцю.

В Дітройті і поза Дітройтом Маруся Бек є одною з найбільш побажаних почесних гостей і промовців на різних урочистостях, включно з святкуванням днів незалежности окремих держав. Я рішився цього року взяти участь у святкуваннях 8-ої річниці Угорської революції в Дітройті 25 жовтня, заходами місцевих мадярських організацій. Головною бесідницею була Маруся Бек. Головним гостем з Вашингтону був Меннен Дж. Вілліямс, державний підсекретар для африканських справ. Половину своєї блискучої промови присвятила Маруся Бек Україні, на долі якої вона ілюструвала перфідну політику Москви (в одному місці замість „Угорщина" вона навіть сказала Україна"!), а повна заля присутніх нагородила її кількахвилинними оплесками та вставанням із місць.

Я наведу тут головні думки з промови Марусі Бек, бо вони найкраще ілюструють її політичну філософію.

Восьма річниця Мадярської Революції проти тиранії і поневолення Москви, говорила Маруся Бек, проходить під знаком смутку, бо надія на нову свободу була коротка й здавлена совєтськими танками; але ця річниця наповняє рівночасно гордістю наші серця, бо вона пригадує наступним ґенераціям героїзм студентів, інтеліґенції, робітників, та взагалі цілої нації, що постала проти московсько-совєтського імперіялізму; ця річниця маркується героїзмом, бо дух Кошута з 1848 року, і Петефі та героїв Революції 1956 року держатиме живою тугу за свободою; ця річниця зроджує в серцях надію, бо коли навіть майже примітивні народи простягають руки і добиваються самостійности й свободи, то самостійність і свобода не можуть бути назавжди відмовлені тим народам, що колись знали й мали їх, плекали їх і готові кожної хвилини віддати своє життя за них; річниця Мадярської Революції 1956 року зроджує глибоку віру, що навіть збаламучені, обманені комуністи-ідеалісти, як наприклад, мадярський Імре Надь, приймаючи комунізм як дійсне спасення, не можуть, і не будуть вічно збаламученими й обманеними, і одного дня вони також прозріють і виступлять проти тих, що обманули їх, навіть якщо їх постання означатиме смерть. Свобода цінніша від смерти. Тому ми переконані, що внаслідок Мадярської Революції, мадяри є тепер насичені рішучістю продовжати війну проти комуністичної ідеології і практики, і в цій їх святій війні вони здобули собі, як відданих союзників, всі народи поневолені тим самим московським імперіялізмом.

Яку політику повинні вести американці, питає реторично Маруся Бек? Відповідь, говорить Маруся Бек, є ясна й прямa для тих, що терпіли й знають страхіття комуністичного режиму; для тих, що любили тих, котрі ще й тепер живуть у тому людському пеклі; для тих, які слідкували за комуністичною змовою та її історією та для тих, котрі вірять в історичну американську спадщину й демократію, згідно з якими свобода є неподільна й має бути однакова для всіх націй і всіх одиниць.

Але така відповідь буде окреслена, як „ненависницька", спрямована на війну, тими, що: відмовляються дивитися в очі дійсності й ховають голови в пісок; що чуються самозадоволеними і безпечними, годуючися ілюзією, що загроза ніколи не дійде до них; що ніколи не беруть участи в процесі демократії й живуть згідно з засадою „моя хата з краю"; що не цікавляться майбутнім людства, бо присвятили своє життя виключно шуканні власних еґоїстичних потреб і приємностей.

На мою думку, каже українська амбасадорка доброї волі, це не є підбурювання до війни, хоч і війна за найвищі людські вартості, як свобода чи честь, не є найгіршим злом. „Я не проповідую тут збройної війни, каже Маруся Бек. Вона вірить, що пробудження свідомости загрази й відчуття потреби акції, чину у формі психологічної, економічної й політичної війни в американській публічній опінії і в урядових колах є життєвою потребою. Чей же американська нація та її уряд прилюдно й безвідклично включили себе в ґльобальне змагання двох ідеологій! А якщо так, то ця війна з американського боку мусить бути проваджена з вірою, посвятою й безкомпромісовістю. І тоді ми будемо переможцями. За нами правда, а для Моски — це найслабше місце. І на цьому місці Маруся Бек, на прикладі України, яку вона відвідала недавно, показала як божевільно боїться Москва правди й як вона намагається поборювати правду всіма доступними їй засобами.

Правда показала б Америці й світові, що: 1. Червона Росія — так само як біла, — є нацією імперіялістичною та найбільшою колоніяльною імперією, в світі; 2. Росія є війнолюбною, та агресивною нацією, парадуючи в той самий час як „Ангел миру"; 3. Росія є тюрмою, а не „раєм народів", як це вона хоче переконати світ; 4. Росія намагається „виплекати", створити „совєтського громадянина" не для того, щоб сконсолідувати силу комуністичних націй, а для того, щоб систематично ліквідувати кожну національність і перетворити поневолені нею народи в бездушних російських підданих.

Америка повинна знати повищі правди й говорити про них світові. Тому Тиждень Поневолених Націй, — цей добрий початок, — повинен стати справою всього американського народу й його уряду, а не тільки тих американських громадян, що зв'язані з своїми поневоленими братами й сестрами та кількох американських урядників. Відчувається велика, історична потреба для створення Конґресового Комітету для Поневолених Націй, з надією, що й інші вільні народи та їх уряди створять у себе подібні тіла, а далі й міжнародні органи займуться справою свободи для поневолених народів, за поміччю яких можливо буде перевести докладні досліди про стан поневолених націй. З таких заходів повинен постати постійний форум для Вільного Світу, за поміччю якого було б можливо виказувати й насвітлювати Правду про Росію і комунізм.

Ось головні думки з промови Марусі Бек на святкуванні 8-ої річниці Мадярської Повстання. Чи не є її політична філософія близькою і рідною всім тим, які є виразниками української визвольної політики? Тому мені видається, що ми таки повинні присвятити більше часу й місця цій чи не найбільшій жінці в нашому політичному житті поза межами України. Вона повинна дістати повну нашу піддержку й пошану в її амбасадорській праці для української справи.

Повідомлення Комітету Пам'ятника Шевченкові

Комітет Пам'ятника Шевченкові подає до загального відома українського громадянства, що фільми про відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, які приватно висвітлюються в різних містах Америки, не мають нічого спільного з мистецьким професіональним фільмом „Шевченко у Вашинґтоні", виготовленим на замовлення Комітету Пам'ятника Шевченкові кіномистцем Ю. Тамарським.

Листи з гострою критикою вищезгаданих фільмів, помилково надсилаються до Канцелярії КПШ. Твердження, що ці фільми є пов'язані з КПШ, або, що КПШ спонзорує їх висвітлення, не мають жодної підстави.

Дату прем'єри фільму „Шевченко у Вашинґтоні" в Ню Йорку та в інших місцевостях Америки й Канади, Комітет Пам'ятника Шевченкові подасть в спеціяльному оголошенні в українській пресі.

Леонід Молодожанин закінчив в Оттаві погруддя Джана Діфенбейкера

Джерзі Ситі. — В дорозі до Вашинґтону відвідав редакцію „Свободи" скульптор-мистець Леонід Молодожанин, автор проєкту пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Разом з Йосипом Лисогором та іншими членами КПШ, він від'їхав до американської столиці, де українські представники перебрали офіційно 4 грудня 1964 р. остаточно викінчену площу пам'ятника Т. Шевченкові. Маестро Л. Молодожанин розповів, що він саме закінчив скульптурний портрет колишнього прем'єра Канади дост. Джана Діфенбейкера. Цю скульптуру у бронзі, трохи більшу натуральної величини, замовили друзі Діфенбейкера з нагоди 25-річчя його діяльности в парляменті Канади. Скульптурний портрет, для якого позував Джан Діфенбейкер, буде виставлений в канадійському парляменті в Оттаві.

Українські ветерани всіх організацій в Канаді об'єдналися в єдиному Союзі Українських Канадійських Ветеранів

Монтреаль. — У пресовому повідомленні, підписаному головою новоствореного об'єднання І. Карасевичем та секретарем Б. Панчуком, сказано, що у висліді переговорів, співпраці і величної Шевченківської маніфестації у Вашингтоні 27 червня ц. р. — всі українські організації ветеранів поєдналися 28 листопада ц. р. на конференції в одну загальну — Союз Українських Канадійських Ветеранів, СУКВ. Ветерани, колишні вояки, які належать до різних організацій, затримують своє подвійне членство. У Союзі Українських Канадійських Ветеранів об'єдналися такі організації: Відділи СУКВ, які існували окремо в різних містах Канади; Українські Відділи Королівського Канадійського Леґіону — Вінніпеґ Торонто, Монтреаль, Гемилтон і Ст. Кетринс; Українська Стрілецька Громада в Канаді; Союз бувших Українських Вояків у Канаді; Братство Колишніх Вояків І Дивізії УНА в Канаді; Братство Українських Січових Стрільців в Канаді; Братство Карпатських Січовиків у Канаді; Об'єднання Станиць Колишніх Вояків УПА: Товариство Вувших Вояків УПА; Об'єднання Бувших Вояків Польських Збройних Сил. Загальний делеґатський З'їзд СУКВ відбудеться у Вінніпеґу 1-го липня 1965 р. Управа СУКВ плянує скликати Світовий Конґрес колишніх українських вояків у Оттаві у 1967 р. з нагоди 100-ліття Канади, коли там буде відкрито пам'ятник Пилипові Коновальові, героєві Хреста Вікторії, і Невідомому Українському Воякові. Об'єднання колишніх вояків українців у Канаді викликало радість між їхніми побратимами у всьому світі та задоволення всього громадянства.

„Старий побут і нові часи"

Заходами Українського Народного Союзу, у Джерзі Ситі вийшла в друкарні „Свободи" 15-сторінкова книжка-альбом під заголовком „Старий побут і нові часи". Текст та ілюстрації до цього видання зладив Едвард Козак. Книжечка-альбом має на меті познайомити читача в легкій жартівливій формі з вигодами акцидентового забезпечення в УН-Союзі — цього необхідного заходу в житті громадян ЗДА. Герої розповіді — українці в Америці. Вони зодягнені то в традиційну полтавську, то в гуцульську ношу, але всюди біля них — наймодерніше авто, як одна з типових ознак американського життя. До дуже дотепних і оригінальних двокольорових малюнків-ілюстрацій додано відповідні тексти такого типу:

Ластівко моя прекрасна,
Серцю радісний той час,
Во грамоти від випадків
Нам Союз прислав якраз!

Е. Козак використав різні пісні та арії з опер і оперет, відповідно травестуючи їх на свій лад. Тому відома пісня Возного з „Наталки Полтавки" в нього звучить так:

Всякому городу ум і права,
Всякий іміє свій ум голова,
Акцидентову грамоту бере
Той, хто безпечно і мудро живе.

На останній сторінці книжечки-альбому подано відомості „Чому кожному треба забезпечитись проти наслідків нещасливих випадків?"

УНСоюз від 1963 р. почав забезпечувати за низьку оплату своїх членів від випадків в авто - та інших катастрофах на суму від 5.000 до 10.000 долярів.

Українці-католики в Шотляндії придбали свою церкву

Единбурґ, Шотляндія. — Вірні Української Католицької Церкви у Шотляндії завдяки енерґійним заходам о. Миколи Матичака в Единбурґу, придбали для своїх духовних потреб церковний будинок. Вони зібрали 3,500 англійських фунтів і купили протестантську святиню в ґотичному стилі, пристосували її до вимог українського обряду та назвали іменем св. Андрія Первозванного. Старовинна церква має чудові вітражі. Це перша українська католицька церква на шотляндській землі.

Портуґальський щоденник „Новідадес" помістив статтю ред. В. Душника

Лісбона. — У столичній щоденній газеті „Новідадес" з 22 листопада з'явилася стаття „Американський видавець відвідав редакцію", ілюстрована портретом ред. Володимира Душника.

Володимир Душник був на третій сесії Вселенського Собору в Римі, як представник від УККА. Повертаючись до Ню Йорку, він зустрівся в Лісбоні з групою американських сенаторів і конґресменів, які відбувають інспекційну подорож по Портуґалії й Еспанії, відвідуючи американські воєнні бази.

Щоденник „Новідадес", переповівши біографічні дані про В. Душника, наводить вислови його захоплення антикомуністичною боротьбою Портуґалії, а також розповідь гостя про два мільйони американців українського роду, наставлених проти комуністичних доктринерів.

● Д-р Н. Гольдман, президент Світового Жидівського Конґресу, наполягав у півгодинній розмові з західньо-німецьким канцлером Людвіґом Ергардом, щоб уряд в Німеччині не припиняв в травні 1965 р. всяких нових судово-карних справ проти воєнних злочинців. Ергард заявив йому, що особисто він згідний, що воєнні злочини не повинні бути ніколи „перестарілі", але мусить підпорядкуватися рішенню більшости уряду.

†

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 5-го грудня 1964 р. в Нюарку, відійшла у Вічність

бл. п. ЕРІКА ФАРБАНЕЦ

активна членка Організації Оборони Лемківщини.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, 8-го грудня ц. р. о год. 11-ій вполудне з похоронного заведення Литвин і Литвин до Української Католицької Церкви в Нюарку і опісля на цвинтар в Юніон, Н. Дж.

Горем прибиті:

МУЖ з РОДИНОЮ

УКРАЇНЦІ КЛІВЛЕНДУ й ОКОЛИЦЬ

будуть вшановувати

СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ ПОЛК.

АНДРІЯ МЕЛЬНИКА

Лицарського Старшини УСС і СС, Начальника Генеральної Булави Армії УНР та Голови ПУН,

в неділю, дня 13-го грудня 1964 року

о год. 5:30 по полудні

в АВДИТОРІЇ ЛІНКОЛЬН ГАЙ СКУЛ

при Скрентон Ровд

ЖАЛОБНО-УРОЧИСТОЮ АКАДЕМІЄЮ

на якій головне слово виголосить

ВП. Д-Р ДЕНИС КВІТКОВСЬКИЙ

•

ЗА СПОКІЙ ЙОГО ДУШІ

будуть відправлені

в четвер, дня 10-го грудня 1964 року

ПАНАХИДИ

в українських церквах: св. ПЕТРА і ПАВЛА при Каледж Евню та св. ВОЛОДИМИРА при Вест 11-ій вулиці — о годині 7:30 веч.

До участи в обох тих жалобно-урочистих вечорах запрошує все Українське Громадянство нашого терену

КОМІТЕТ

ПОДЯКА

Родина Покійного

бл. п. ЛЕВА КАБЛАКА

цією дорогою складає щиру подяку Всім тим, які вшанували пам'ять Покійного своєю участю в похоронних Богослуженнях.

Особливо щиро дякуємо Веч. о. Пароxові Церкви св. Марії з Бронкс, Н. Й. за відслуження похоронних відправ.

Панству Костикам і Залуцьким велика подяка, за опіку над Покійним і за допомогу у полагодженню похоронних справ.

Щиро дякуємо пп. Чорним і Ганкевичам за зложення вінків, Управі Відд. „Провидіння" за уділення порад і всім тим, що замовили Заупокійні Служби Божі, як рівнож п. Яремі за так дбайливе переведення похорону.

Хай Бог усім за це щедро винагородить.

РОМАН і МАРІЯ ФЛЮНТ

РОМАН ЛЕВИЦЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ ЗАСНУВАВ СВІЙ ВІДДІЛ УНСОЮЗУ

Закінчення зі стор. 1-ої

юзу в такому складі: мгр Михайло Гаврилюк — предсідник, Степан Качмарський — заступник предс., д-р Іван Скрайт — секретар, Мирон Гірняк — касир. До Контрольної Комісії обрано: Теодозія Підгородецького — головою, та Миколу Собенка, Василя Сосяка і Степана Бардигулу — членами. Опісля теж одноголосно обрано ще Володимира Костюка на пост заступника секретаря відділу.

Присявні члени одобрили однозгідно запропоновану назву і число нового відділу УНСоюзу: Український Спортовий Клюб — 86-ий відділ Українського Народного Союзу в Ню Йорку, та устійнили висоту вкладки до відділу в сумі 10 центів місячно від кожного дорослого члена.

В заключному слові голова УСК-у і предсідник Зборів подякував усім присявним, а зокрема гостям з централі УНСоюзу за участь та підсумував коротко завдання і напрямні праці Українського Спортового Клюбу. Він теж висловив надію, що нова клітина УНСоюзу — відділ Українського Спортового Клюбу вив'язуватиметься із своїх завдань в рядах організаційної мережі УНСоюзу і закликав усіх членів УСК-у до щирої і тісної співпраці з Управою нового відділу УНСоюзу. Всі учасники Зборів зложили підписи на спільній карточці з побажанням скорого повороту до здоров'я для мгра М. Гаврилюка, ініціятора союзового відділу і колишнього голови УСК-у, який перед кількома днями нагло занедужав. На зборах був присявний від „Свободи" її спортовий редактор Володимир Сохан.

ЗМАГАННЯ УСК-у І „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ" НЕ ВІДБУЛИСЯ

Визначені на неділю, 6-го грудня, футбольні змагання українських дружин на Сході ЗДА не відбулися тому, що день перед тим впав сніг і зробив більшість майданів непридатними до гри. Мистецькі змагання Східньої Конференції „Чорноморської Січі" та змагання з циклу гор за Чашу ЗДА УСК-у Ню Йорк були відкликані. Також не відбулися інші визначені на неділю гри за першість Східньої Конференції.

СССР, Альжир і інші держави посилають зброю бунтарям в Конго

Каїро. — З різних міцевостей в Об'єднаній Арабській Республіці, Судані, Гані, Альжирі та Ґвінеї надходять вістки, про транспорти зброї і різного воєнного виряду, що їх ті держави почали пересилати почерез Судан і Уганду до прикордонних пунктів в східньому Конго, де їх відбирають збунтовані проти центрального конголійського уряду прихильники комунофільського „наступника Люмумби" Крістофа Ґбеньє. Названі африканські держави з найбільшим відхилом „наліво" в сторону Москви чи Пейпінґу буцімто плянують визнання „уряду" Крістофа Ґбеньє, що рівнялось би зірванню взаємин з центральним урядом Мойсе Чомбе в Конго. Названі держави буцім-то намагаються шантажувати своєю активною підтримкою повстанцям центральний уряд, щоб він переорганізувався і прийняв до свого складу амбітних національ - комуністів з табору Крістофа Ґбеньє. СССР погодився платити кошти транспорту й доповнювати негайно зброю, що її висилатимуть Альжир, Єгипет, Судан і Гана. Тим часом у Конго врятовано дальших 600 білих з території, яка була під пануванням повстанців. Від 24 листопада, коли то парашутнор операцією бельгійців з американських літаків врятовано 1.800 білих і після того згаданих дальших 600 осіб, повстанці вбили загалом 93 білих та поранили 98. Після відкликання бельгійських вояків, між убитими білими „закладниками" були ще трос американців — два місіонарі й одна монахиня. Всі врятовано оповідають страхіття, що їх прийшлося їм пережити.

● У Франкфурті в Західній Німеччині арештовано на судовій залі колишнього німецького капітана 69-літнього Роберта Мульку, який був одним із 20-ох оскаржених членів адміністрації кацету в Освєнцімі. Від жовтня ц. р. він відповідав з вільної стопи, звільнений за кавцією. Його арештували, коли в ході розправи доказано йому, що він казав розстріляти одного полоненого.

„Українці в діяспорі не сміють винародовитися..."

Закінчення зі стор. 1-ої

Католицької Церкви є своєрідна і продовжується надальше, мимо аномалій розговірних мов, англійської, німецької, французької, португальської та еспанської, які можливо ввійдуть в уживання в поодиноких краях, де український нарід живе. Єпископський Ординаріят добре розуміє небезпеку беззастережного вживання якоїнебудь розговірної мови в нашій Літургії і заохочує священиків „учити молодь та старших вірних церковної і особливо української мови".

Українська Католицька Церква (було сказано в Єпископському листі), розкинена по різних краях світу, має відіграти свою певну ролю в місіонерській діяльності Христової Церкви. Другий Ватиканський Собор стисло підкреслить місійні обов'язки кожного поодинокого католика в світі. Яким способом цей місіонарський обов'язок відноситиметься до українців в Німеччині, Франції, Англії, Америці, Бразилії, Арґентині та Австралії? В той спосіб, що українці в діяспорі не сміють винародовитися, але триматися своїх традицій, щоб у відповідний час могли причинитися до розбудови Христової Церкви в Україні. Цього обов'язку не зможуть виконати, якщо змінять свою Літургію на англійську, французьку і т. п. Отже засада має бути розуміти старослов'янську та українську мови, щоб українці могли взяти участь в проповідуванні євангелія та у відбудові Божої Церкви на рідних землях. Уживання англійської мови, і то в дуже обмежених розмірах, має бути тільки поміччю для тих, що не розуміють нашої мови, щоб і вони тому, що учащають на наші богослуження, могли користати для свого духовного добра з нашої літургії. Єпископський Ординаріят бажає, щоб усі вірні розуміли як українську, так і старослов'янську мови. Єпископ не хоче англійщити нашу Літургію, бо тоді минемось з нашим завданням.

† ИОСИФ,
Єпископ Стемфордський

Стемфорд, Конн.
1 грудня 1964

Заяву Преосв. Кир Йосифа Шмондюка приймуть напевно з великою полегшою не тільки десятки тисяч українців-католиків Стемфордської Єпархії, але й кожний українець. Подавши згадану в листі вістку, „Свобода" одержала багато листів, повних болю і тривоги, з домаганнями вияснити справу та зайняти становище. Очевидно, що передача в „Свободі" коментованої вістки вимагає деяких вияснень.

Подано цю вістку на підставі повідомлення в англомовному виданні філядельфійського католицького тижневика „Шлях", що вважається офіціяльним органом Української Католицької Церкви в ЗДА, в числі з 29-го листопада ц.р. Вважаючи цей тижневик за достовірне джерело інформацій про все, що відноситься до Української Католицької Церкви в ЗДА, редакція „Свободи" не вважала за необхідне цю вістку додатково перевіряти — як це вона робить у більшості випадків і, зокрема, у всіх випадках, що відносяться до церковних справ. Здаючи собі справу з далекосяглости поданої в „Шляху" інформації, „Свобода" її зреферувала, звертаючись негайно після того телефоном до Єпископської Канцелярії в Стемфорді з проханням переслати редакції ті вияснення, що їх, згідно з поданою вісткою, повинні оо. пароxи давати в цій справі своїм парафіянам. Тим часом, до редакції напливали численні листи і домагання вияснити справу та коментувати її. Тоді редакція вдруге звернулася телефоном до Єпископської Канцелярії, інформуючи про відгомін серед народу та прохаючи додаткових вияснень. В результаті й одержано листа Преосв. Кир Йосифа Шмондюка, що говорить сам за себе. Редакція „Свободи" може тільки висловити жаль, що передачею неперевіреної — проти її звичаю вістки, бо поданої з достовірного джерела — викликала тривогу й непорозуміння, але рівночасно й рада, що цим причинилася до авторитетного вияснення справи.

Для справедливости треба додати, що одержавши вияснення Владики Йосифа, редакція „Свободи" негайно звернулася телефоном ще до редакції англомовної частини „Шляху" та одержала вияснення, що подана в „Шляху" вістка не була офіційним повідомленням Єпархії, але була написана й надрукована на підставі — як це згадано в тій вістці — „листів із Стемфордської Дієцезії для українців-католиків, що їх вислано 12-го листопада до всіх парохів Дієцезії". Сконфронтувавши цю вістку із згаданим листом можна ствердити, що вістка справді є неточна, бо в листі мова про обидві розговірні мови, не тільки англійську, але й українську (хоч і в меншій мірі, пояснюючи це тим, що „вірні, які розуміють по-українськи, зрозуміють у більшості і старо-слов'янську мову нашої літургії" та зокрема дораджуючи читати в українській мові „Апостола", Євангеліє, Символ Віри та „Вірую Господи"). В згаданому листі, датованому в Римі, Італія, 8-го листопада 1964 року, також не означено — як це подано у газетній вістці — дати введення розговірної мови в Літургію, попереджаючи натомість, що ця зміна вимагає відповідного часу на підготову до неї вірних — дорослих і дітей. В цьому листі також виразно сказано, що „вживання розговірної мови ... не повинно бути введене, якщо це не є абсолютно конечне для безпосереднього духовного добра вірних даної місцевости". Ці важливі інструкції не були вповні зреферовані в повідомленні „Шляху", за яким „Свобода" подала свою вістку. Лист Владики вияснює справу та стверджує важливі принципи і його, сподіємось, привітають з великою полегшою вірні Української Католицької Церкви та вся українська спільнота.

У Ню Йорку 40 сумівок виступлять на телевізії 13

Відділ Освіти в Нр Йорку, що має телевізійну виховну програму „Ераунд ди ворлд ін Ню Йорк", звернувся до Осередку СУМА в Ню Йорку з пропозицією взяти участь у їх програмі для американської шкільної молоді.

У четвер, 10 грудня ц. р., на каналі 13, о год. 9:50 та 11:20 рано, а також о год. 2:25 по полудні, виступить нюйоркська сумівська танцювальна група (кер. О. Генза) та ансамбль бандуристок (дир. П. Данилів) з українськими танцями, співами, а також сумівка Наталка Юрченко в інтерву пояснить наші народні танки, українські пісні та розповість про сумівську молодь.

З нагоди цього виступу, пресова референтура Осередку СУМА просить наших глядачів позитивно відгукнутися до телевізійної стації каналу 13. Писати просимо на адресу: WNDT Chanel 13, 1657 Broadway, New York City, Tel.: LT 1-6000, Ext. 215.

Короткі вісті

● Іранський шах Різа Палеві гостро за іменем, на публічній мусульманській церемонії напятнував президента Об'єднаної Арабської Республіки Гамаля Абделя Нассера, закинувши йому, що він видаткував 1 мільйон англ. фунтів (2,800.000 дол) задля вбивання мусульман в Ємені і що він Нассер, крадькома постачає зброю кипрським грекам для вбивання кипрських турків-мусульман. Крім того, казав іранський шах, Нассер витрачає багато енергії і грошей на хатніх і міжнародних пінгунів та на досліджування і продукцію зброї для масового винищування.

● У Банґкоку, столиці Сіяму, переведено арештування в старшинському корпусі під закидом змови проти існуючого режиму. Сіям (Тайленд, Тай) — є південно-азійською державою у тісному союзі з Америкою.

● Біля Больцано (Боцен) у Південному Тиролі вискочила з рейок вузькоторова залізничка, яка везла паломників. Дві жінки і дитина були вбиті, 36 поранених.

● До Еспанії вернувся безславно колишній арґентинський диктатор Хуан Перон, який після революції в Арґентині в 1955 році жив спершу 4 роки в Південній Америці і решту 5 років в Еспанії. Він виїхав був в минулому тижні з Еспанії назад до Південної Америки, але Бразилія не дозволила йому висісти з літака і тим самим літаком відіслала назад. Еспанський уряд відіслав його і його прибічників до готелю в Севілі.

Д-Р КІНҐ КОНФЕРУВАВ З ЕДҐАРОМ ГУВЕРОМ

Д-р Мартін Лютер Кінґ, негритянський провідник, виходить з канцелярії директора Федерального Бюра Інвестиґацій Едґара Гувера із яким він конферував в справах громадянських прав для негрів. Як відомо, Едґар Гувер назвав під час недавньої пресової конференції д-ра Кінґа „найбільш відомим брехуном в країні"

Заарештовано ляйтенанта дедективів у зв'язку з фальшуванням банкнотів

Бруклин, Н. Й. — Тут заарештовано 39-річного офіцера, ляйтенанта Вінсента Сатріяна за те, що він пускав в обіг фальшиві двадцятьдолярівки. Його оскаржують в тому, що він продав продавцеві авт Джозефові Девеста 50 фальшивих $20-банкнотів за $150. Поліція не виявила, як широко було поширене фальшування цих банкнотів. Арештування Сатріяна є сенсацією серед поліційних детективів, бо ж він належав до найкращих офіцерів і досі мав 32 похвали за відвагу і визначну поліційну службу. Його негайно припинили в урядуванні та припинили виплачувати йому платню. Сатріяно служить при поліції 17 років. Коли суд визнає його винним, то йому грозить кара до 15-ох років тюрми за кожний пункт оскарження, а цих пунктів є два. З поліції повідомляють, що Сатріяно признався до вини в початковому зізнанні. Він живе з другою своєю жінкою і з однією з її двох дочок із першого подружжя. Підроблені $20-банкноти пізнали в банку, де їх складав як ощадність згаданий вище Девеста.

Правний дорадник перестерігає Фармерську Організацію проти вживання насильства

Міннеаполіс, Міннесота. — Тут відбувається конвенція Крайової Фармерської Організації, в якій беруть участь 7,000 делеґатів. Правний дорадник цієї організації Віллям Д. Голл в годинній промові перестерігав її, щоб не послуговувалася незаконними засобами, як це було цього літа, щоб дістати більші ціни на фармерські продукти. Цього року КФО організувала „страйки", не висилаючи на ярмарки худоби влітї і восени. Він покликувався на закони про бойкотування, змову проти торгівлі, протитрестові закони та рекомендував Крайовній Фармерській Організації не користуватися такими засобами боротьби. На Конвенції промовляв також секретар рільництва Орвіл Л. Фрімен, який не згадував про „страйки" фармерів, тільки закликав підтримувати заходи уряду в справі стабілізації цін на фармерські продукти.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 12-го ГРУДНЯ 1964 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Дарахівщина — 275 Відд. в год. 7-ій веч. в церковній залі при Ґрін і Сусекс вул. Допускаючих членів проситься вирівняти залеглості. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Відд. о год. 7:30 веч. в домівці УНДому, 90-92 Фліт вул. Управа просить членство взяти участь. — А. Шаран, предсідник, М. Варан, кас., С. Островський, секр.

АМСТЕРДАМ, Н.Й. Річні збори Т-ва ім. І. Франка — 266 Відд. в год. 7:30 веч. в Укр. Горожанському Клюбі при 3-5 Теллер вул. На порядку дня: вибір управи на 1965 рік та інші важні справи до полагодження. Урядники на 1964 р. є такі: Д. Олійник, предс., Юрій Грицай, кас., В. Труфин, рекр. секр., В. Варшона, фін. секр. Проситься членство прибути на збори. — В. Труфин, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 156 Відд. о год. 7:30 веч. На порядку дня: звіт секретаря за 1964 рік та вибір нової управи на 1965 р. Проситься членство прибути на збори. — В. Новак, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ГРУДНЯ 1964 р.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори С-ва Рожд. Пресв. Богородиці — 36 Відд. в год. 4:30 по пол. в церковній залі. На порядку дня: вибір нової управи на 1965 рік та інші важні справи. Є до обговорення справа нових поліс. Проситься прибути на ті збори і вирівняти свої залеглості. — А. Стрілець, предс., К. Ярославська, кас., С. Гунька, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Сокіл — 336 Відд. о год. 1-ій по пол. в УНДомі при Вест 14-ій вул. Проситься всіх членів прибути. — Управа.

АНСОНІЯ, Конн. Річні збори Т-ва Запор. Січ — 67 Відд. в 2-ій год. по пол. в залі Ліберти Гол при Мей вул. На порядку дня: вибір нової управи на 1965 рік та інші важні справи. Проситься членство обов'язково прибути. — Управа.

РАНКІН, Па. Річні збори Б-ва св. Григорія — 24 Відд. о год. 2-ій по пол. в домі Секретаря, 223 Норт Голанд Евню. На порядку дня: звіт Управи за 1963-64 рік та вибір нової управи на 1965 рік. Проситься членство взяти участь. — Ст. М. Щур, предс., Н. Щур, секр.

Посмертні згадки

ІВАН МАРУЩАК, довголітній член Б-ва св. Степана — 221 Відд. УНС в Шикаґо, Ілл., помер 16 жовтня 1964 р. на 73-му році життя. Покійний походив з с. Камінобрід, пов. Городок, Україна. Залишив у смутку дружину Теклю, дві доньки Ірину, Мирославу і сина Івана та 8 внуків. Замість квітів на могилу бл. п. Івана Марущака, зложили на Українських Інвалідів: М. і С. Тиранські $25.00, Т. Марущак $10.00 і Т. Шпікула $5.00. Похорон відбувся 19 жовтня ц. р. з укр. кат. Катедри св. о. Миколая на цвинтар св. о. Миколая, при участі членів Відділу, родини, приятелів і знайомих.

Вічна Йому Пам'ять!
Т. Шпікула, секр.

АНАСТАЗІЯ БАРАНСЬКА, членкиня 389-го Відділу УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., померла 16-го жовтня 1964 р. Походила з с. Уряи, пов. Дрогобич, Україна. Полишила в смутку мужа Дмитра, сина Михайла і 2 внуки. Похорон відбувся 19 жовтня ц. р. з пох. заведення до Катедри св. Николая, а відтак на цвинтар св. о. Николая при участи членів і родини.

Вічна Їй Пам'ять!
М. Семків, секр.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТАРЗАН, ч. 5350. Адам стріляє!

Безжалісно ричачи немов тварини обидва чоловіки в змаганні кинулися на себе

З останнім розпачливим змаганням Адам вирвався з кліщів Тарзана...

І, глузуючи тріюмфально, підніс свій револьвер, щоб вбити!